

արտացոլումների ընդմիջից։* Այդ հատորը բնական շարունակութիւնը պիտի լինի 1993-ին հրատարակուած *The Literary Responses to Catastrophe: A Comparison of the Armenian and the Jewish Experience* հատորի։

Ընթերցողին եմ յանձնում ներկայ հատորը, յուսալով, որ շուտով պիտի կարողանամ աւարտել առաջինը եւ ձեռնարկել վերջինին, որ դարձեալ կիսաւարտ է եւ որ պեղում է խորհրդահայ գրականութիւնը՝ վեր հանելու համար Աղէտի պատմական յիշողութեան արձագանքները՝ թէկուզ արգիլուած, թէկուզ տիրող խիստ գրաքննութեան մթնոլորտում։ Այս հատորում պիտի փորձեմ ցոյց տալ պատմական յիշողութեան փոխանցումը սերնդից սերունդ եւ խորհրդային շրջանի յետագայ հալածանքների յիշատակների կուտակումը հենց նոյն Մեծ Եղեռնի յիշողութեան վրայ եւ նոյն պարունակում բացատրուած։

* * *

Հանրապետական Թուրքիայի ամբողջ պատմութեան ընթացքում, ազգային փոքրամասնութիւնների իրաւունքների բռնադատման ու խտրականութեան մթնոլորտում, հայ ժողովրդի անցեալի կրած հաւաքական տառապանքը թաղուած մնաց լռութեան մէջ։ Յաջորդական իշխանու-

* 2008-ին, պատրաստութեան փուլում գտնուող այդ հատորը ամբողջացաւ եւ հրատարակուեց 2012-ի մարտին, ներկայի վերահրատարակութիւնից առաջ։ Հատորի ծաւալը ընդունելի սահմաններում պահելու համար, յարմար նկատուեց ներկայացնել վերապրող առաջին սերնդի եւ նրան յաջորդող «անապատի սերնդի» գրական ազդումները Աղէտին, ներառնելով նաեւ մի շարք յուշագրութիւններ. այսպիսով եւ հետագային թողնելով երկրորդ եւ երրորդ սերնդի գրականութեան մէջ Աղէտի ազդումների ուսումնասիրութիւնը։